

KURJER WILEŃSKI

NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY.

Redakcja i Administracja: ARSEŃSKA 4,
Telefon 99. Czynne od godz. 9—3 ppół.
Naczelny redaktor przyjmuje od 2—3 ppół.
Redaktor działu gospodarczego przyjmuje
od 1—2 pp. Rękopisów Redakcja nie zwraca.
Konto czekowe P. K. O. 80.750.

CENA PRENUMERATY: miesięcznie z odnośnieniem do domu lub przesyłką pocztową 4 zł. Zagranicą 7 zł. CENA OGŁOSZEŃ: za wiersz milimetryowy przed tekstem — 25 gr., w tekście — 30 gr., za tekstem — 10 gr., kronika rekl. — nadesłane — 35 gr. (za wiersz redakcyjny), nekrologi — 25% zniżki, dla poszukujących pracy — 50% zniżki, ogł. zagraniczne — 50% drożej, ogł. cyfrowe i tabelowe o 20% drożej, ogł. z zastrzeżeniem miejsca 10% drożej, w dniu świętecznym i zamieszkow. — 15% drożej. Układ ogłoszeń 6-cio łamowy na IV stronie 10-cio łamowy. Terminy druku ogłoszeń mogą być przez administrację dowolnie zmieniane.

Przemówienie Premiera prof. Bartla.

Wrażenia ogólne.

(Tel. od wł. koresp. z Warszawy).

Jak to było do przewidzenia, wczorajsze posiedzenie Izby było wielkim dniem parlamentarnym. Wpłynęło na to w pierwszym rzędzie exposé p. premiera Bartla oraz zbliżające się zakończenie batalii sejmowej nad projektem zmiany Konstytucji.

Mowa p. premiera Bartla, dzieląca się zasadniczo na dwie części, a mianowicie: na część pierwszą, w której p. premier, uzasadniając konieczność pełnomocnictwa rządu, zobrazował dotychczasowe wysiłki rządu w kierunku naprawy państwa i — część drugą, w której szef rządu nakreślił wszystkie przyszłe zamierzenia rządowe.

Zwłaszcza część druga wywołała wielkie wrażenie w Izbie, albowiem p. premier w sposób głęboki, ścisły i trafny oświetlił zamierzenia rządowe. Szczególnie duże wrażenie wywołały te miejsca przemówienia p. premiera, w których mówił on o pokojowej polityce polskiej, zaznaczając, iż zasadą podstawową tej polityki jest szczerze i niezłomne dążenie do utrzymania integralności i autorytetu państwa.

P. premier w sposób stanowczy odparł zarzuty, jakoby Polska miała jakiegokolwiek zamiary agresywne wobec naszych sąsiadów.

Również w bardzo mocnych słowach p. premier zdementował plotki i pogłoski, dotyczące jakoby zamiarów rezygnacji z niektórych naszych terytoriów.

W dalszym ciągu na uwagę zasługują wywody p. premiera, dotyczące polityki państwa wobec mniejszości narodowych.

WARSAWA, 19. VII. (Pat). Na posiedzeniu Sejmu dn. 19 lipca 1926 r. w toku rozpraw nad projektem zmian Konstytucji i pełnomocnictwami, zabrał głos p. prezes Rady Ministrów, przytem powiedział między innymi co następuje:

Rząd naprawy Rzeczypospolitej.

Rząd, który mam zaszczyt reprezentować, wziął na siebie brzemień naprawy istniejących w Państwie stosunków i usunięcia w miarę swych sił i swych możliwości zła w życiu publicznym i życiu państwowym. Nie potrzebuję tłumaczyć, że dążenie do pełnomocnictw z naszej strony podyktowane jest sytuacją w kraju i narzucają tę konieczność same warunki, sama logika naszej pracy.

Zło rozpanoszone w Polsce wynika i wynika z wadliwości całego systemu pracy państwowej, z wadliwego w wielu dziedzinach ustawodawstwa, z ustrojowych braków aparatu państwowego. Sana-cja gospodarcza naszego życia domaga się szybkich i realnych zmian. Treść naszych zarządzeń, przedsięwziętych czynów nie może być wypadkową partyjnych zmagania lecz podyktowaną wyłącznie żelazną logiką rzeczywistości.

Ale oprócz tego obiektywnego uzasadnienia, które w żądaniu pełnomocnictw posiadałby każdy rząd polski, obecnie mamy w przekonaniu naszym uzasadnienie niemniej poważne, które z całym spokojem upoważniony jestem podkreślić opinii całego społeczeństwa i opinii Panów. Uzasadnieniem tem są dotychczas osiągnięte rezultaty pracy rządu. (W dalszym ciągu przemówienia pan premier omawia rezultaty pracy rządu w różnych

działach administracji państwowej rozpoczynając od spraw finansowo-gospodarczych.

Budżet. Waluta. Kredyt.

Przedewszystkiem więc poraz pierwszy od długiego szeregu miesięcy w czerwcu została osiągnięta faktyczna równowaga budżetu miesięcznego. Wpływy w wysokości 151,000,000 złotych osiągnęły przeciętną miesięczną rocznych wpływów. Pierwsza dekada w lipcu jest najlepszą ze wszystkich w tym roku pomimo, że miesiące letnie zarówno pod względem budżetowym jak i obrotu handlowego należą do najtrudniejszych. Nastąpiła radykalna po dziś dzień trwająca zmiana na lepsze w sytuacji walutowej. Znalazła ona swój wyraz w ustabilizowaniu się złotego, początkowo na kursie około 10, obecnie zaś na odpowiadającym położeniu gospodarczemu poziomie 9,20. Nastąpił wzrost zapasu walut wynoszący w chwili obecnej w stosunku do stanu ultimo z maja 36 milionów złotych parytetowych. Tendencja dopływu walut obcych do instytucji emisyjnych trwa w dalszym ciągu. Zaznaczyć należy, że w maju i czerwcu zapotrzebowanie rządu wynoszące około 9 mil. dolarów zostało zaspokojone w całości. Kruszcowe pokrycie obrotu wynosi 144 mil. zł. parytetowych. Złoto Banku Polskiego znajdujące się zagranicą można uważać za zwolnione, gdyż dług faktyczny w Federal Reserve Bank może być w każdej chwili pokryty zapasami walut Banku Polskiego. Formalne zwolnienie złota nastąpi w początku sierpnia. Równoległe do wzrostu zapasu dewiz szło powiększenie obrotu biletów Banku Polskiego, który w drugiej dekadzie lipca osiągnął 460 milj. w porównaniu z 379 milj. na okres poprzedzający zmianę sytuacji walutowej to jest na dzień 20 maja.

Czarna giełda ciężko zaniemogła, sądzimy że beznadziejnie. Zmieniła sytuacja umożliwiła Bankowi Polskiemu powrót do czynnych operacji kredytowych. Między innymi Bank sfinansował tak do niesie z punktu widzenia rezultatów gospodarczych w r. 1927-28 zaopatrzenie rolnictwa w nawozy sztuczne. Osiągnęliśmy obniżenie przez Bank Polski stopy dyskontowej z 12 na 10 proc. przytem brane są pod uwagę zniżki dalsze. Banki państwowe obniżyły stopę z 18 na 14 proc., a nawet niżej.

Ulgi podatkowe. Wzmocnienie eksportu.

Celem umożliwienia udziału w życiu gospodarczym zezaużywanym dolarów, wprowadzone zostały wkłady dolarowe w bankach państwowych. Zastosowane przez nas ulgi podatkowe wpłyną niewątpliwie dodatnio na uszczerzenie tych podatków. Dalej dodamy wypełnienie przez nas nieodwołalnych zobowiązań poprzednich rządów co do umowy z grupą Harrimana, w której zdołaliśmy twarde naszym stanowiskiem zmienić niektóre warunki ze znaczną korzyścią dla skarbu Państwa. Zlikwidowany został długotrwały spór z konsorcjum budowy portu w Gdyni. Podjęliśmy i zrealizowaliśmy szereg aktów zmierzających do wzmocnienia eksportu i nawiązania kontaktów z dawnymi przedwojennymi rynkami zbytu. Wszystko to sprawiło, że już w czerwcu przemysł węgłowy eksportował o 100 proc. więcej niż poprzednio, więcej niż nawet kiedykolwiek dawniej.

Rezultat: Bezrobocie zmniejsza się...

Znaczące ożywienie zapanowało również w wielu innych dziedzinach produkcji i, co najważniejsze, została obudzona w Państwie energia twórcza i ekspansja w życiu gospodarczym. Toteż cyfra bezrobotnych coraz silniej i coraz wyraźniej maleje i robotnicy, którzy

pracowali 2 lub 3 dni w tygodniu, pracują obecnie pełny tydzień. W przeciągu dwóch tygodni czerwca suma wypłacona za robociznę w jednym tylko przemyśle węgłowym wzrosła o kilka milionów złotych.

Jednocześnie konsekwentny wysiłek rządu umożliwił doprowadzenie do stabilizacji cen w szeregu najważniejszych działów produkcji krajowej, a w niektórych dziedzinach uzyskaliśmy nawet pewną zniżkę tych cen.

Pomoc dla rolnictwa.

Wobec bliskiej realizacji zbiorów M-stwo Rolnictwa w porozumieniu z M-stwem Skarbu i Bankiem Polskim zorganizowało udzielenie kredytów firmom i zrzeszeniom rolniczo-handlowym na sfinansowanie eksportu zboża zagranicą. Kredyt ten przekroczył zapewne 20 milionów złotych. Umożliwi on organizację skupu zboża od rolników i przez to samo wpłynie bardzo znacząco na zdolność nabywczą i podatkową rolnictwa. W tym samym celu rząd przystąpił do pertraktacji z firmami zagranicznymi o budowę elewatorów zbożowych. W zakresie polityki handlowej dotychczasowe rynki zagraniczne zostały rozszerzone.

W zakresie prac Min. Reform Rolnych stale uzgadnianych i prowadzonych równoległe do prac Min. Rolnictwa, zwrócona została przedewszystkiem uwaga na zagadnienie komasacji z upelnoroleniem małorolnych, parcelacji i likwidacji serwitutów.

Komunikacje.

W dziedzinie kolejnictwa podnieść należy znaczne wzmocnienie ruchu przedewszystkiem eksportowego i znaczny wzrost wpływów, co pozwala nietylko na szybkie uporządkowanie finansów kolejowych ale nawet umożliwia przyczynienie się kolei do sanacji ogólnych finansów Państwa. Wpływy kolejowe pokrywają obecnie oprócz wydatków eksploatacyjnych, wszystkie wydatki inwestycyjne oprocentowanie i amortyzację pożyczek kolejowych. Te wzmocnione wpływy pozwolą na pozyczenie w najbliższych tygodniach zamówień w fabrykach krajowych na tabór nowy, którego ilość jest niedostateczna i wymaga natychmiastowo znacznego powiększenia. Budowa linii Kalety-Podzamcze, stanowiącej obejście korytarza kluczowego, prowadzone jest ze zdwojną szybkością z zysków kolejowych a nie z nakładów skarbu, tak że w październiku puszczona na nich będą pierwsze pociągi węglowe. Celem zatrudnienia bezrobotnych w Warszawie, wznowiono wstrzymaną przez poprzedni rząd przebudowę węzła kolejowego w Warszawie.

W zakresie Min. Robót Publ. poczynione zostały daleko idące przygotowania do likwidacji tego resortu. Zapewni to bardziej jednolitą politykę komunikacyjną i pozwoli na oszczędności w personelu. W ogromie dziedziny zagadnień politycznych zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych w wielu punktach posunęliśmy się naprzód.

Naprawa administracji i sprawa samorządu.

Troska nasza o prawa dla władzy wykonawczej byłaby jednostronna gdybyśmy nie myśleli jednocześnie o naprawieniu aparatu władzy.

Pierwszą troską rządu jest zreformowanie aparatu administracyjnego w kierunku wzmocnienia władzy, zapewnienia właściwej możliwości kierownictwa. Powołaną została komisja reorganizacyjna, która opracuje projekt ustawy o zasadniczej organizacji aparatu administracyjnego w kierunku określenia ilości Ministerstw oraz zakresu ich działania, kompetencji i odpowiedzial-

ności. Pierwszym etapem w tym kierunku jest reorganizacja centralnego zarządu Min. Sp. Wewn., oparta na zasadach racjonalnego podziału czynności. Następnym etapem będzie reorganizacja władz administracyjnych, województw i starostw, oparta na określeniu kompetencji z uproszczeniem systemu urzędowania oraz przeprowadzoną zasadą zespolenia.

W dziedzinie spraw samorządowych opracowano wytyczne planu gospodarczego samorządów na najbliższe 5-6 lat oraz ukończono instrukcję budżetową i rachunkową. Stan bezpieczeństwa kraju po wypadkach mających doprowadzić do całkowitego spokoju. Rząd pracuje nad ujęciem całokształtu spraw, dotyczących cudzoziemców; przygotowuje się szereg zarządzeń, upraszczających i ułatwiających stwierdzenie i nabycie obywatelstwa.

Reforma ubezpieczeń społecznych.

Rząd wszczął energiczną walkę z drożyzną w kierunku obniżenia cen szeregu artykułów pierwszej potrzeby, zapewnienia aprowizacji ośrodków przemysłowych, stworzenia rezerw zbożowych oraz obniżenia ceny mięsa.

Poddano gruntownej kontroli działalność instytucji publicznie prawnych podległych nadzorowi Min. Pracy i Opieki Społecznej i jego organów. Przystąpiono do specjalnej kontroli akcji zasiłkowej dla bezrobotnych i do udoskonalenia i rozszerzenia aparatu kontrolującego. Podjęto odpowiednie kroki w kierunku popierania inicjatyw prywatnej w zakresie akcji kolonizacyjnej. Ukończono prace nad ujednostajnieniem rozbieżnych przepisów dotychczasowych stosunków pracy, nad ujednostajnieniem ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków, ubezpieczenia emerytalnego i na wypadek bezrobocia pracowników umysłowych, nad zmniejszeniem obciążenia usprawnieniem i potaniem administracji w dziedzinie ubezpieczenia na wypadek choroby oraz nad uporządkowaniem ustawom spraw emigracyjnych. Opracowano projekt ustawy o udzieleniu pożyczek samorządom i instytucjom społecznym, na zatrudnienie bezrobotnych ze wpływów przeznaczonych na pomoc państwową dla bezrobotnych.

Wojsko.

W doniosłej dziedzinie pracy wojskowej wre intensywniej niż kiedykolwiek twórcza praca nad udoskonaleniem naszej siły zbrojnej.

Wymiar sprawiedliwości.

W dziedzinie sprawiedliwości, w celu stwierdzenia rzeczywistego stanu rzeczy w wymiarze sprawiedliwości i skontrolowania słuszności podniesionych zarzutów, minister Sprawiedl. zaraz po objęciu urzędowania zarządził nadzwyczajną lustrację urzędów prokurator-skich i sądów w całym Państwie z udziałem prokuratorów i sędziów Sądu Najwyższego.

Polityka zagraniczna. Traktaty handlowe.

Wreszcie w najważniejszej politycznie dziedzinie polityki zagranicznej stwierdzić winniśmy przede wszystkim, że dążenia nasze ku przebudowie i naprawie wewnętrznej, dzięki spokojnemu wysiłkowi naszej polityki zagranicznej, stały się krokiem naprzód w ugruntowaniu zaufania i prestiżu naszego na zewnątrz. Zarazem pogłębił się to zaufanie przez położenie punktu ciężkości na współpracę gospodarczą państw. Zgłaszając świadomą chęć do współdziałania w odbudowie gospodarczej Europy, stajemy się czynnikiem pozytywnym i twórczym. Gruntując się oddawna stosunki przyjaźni z

innymi narodami wzmacniamy tym sposobem i utrwalamy.

Prace nad traktatem handlowym z Niemcami zostały przez obecny rząd energicznie podjęte. Również podjęliśmy przygotowania do zawarcia prawnych stosunków z temi jeszcze państwami, z którymi dotychczas traktatów nie zdołaliśmy zawrzeć. Wreszcie mogę wspomnieć, iż doprowadzając do skutku rokowania z Turcją w sprawie monopolu spirytusowego i składu narzędzi rolniczych przy stacjach kolejowych oraz zakończając układy o traktat handlowy z Persją, osiągnęliśmy poważniejsze sukcesy gospodarcze na terenie międzynarodowym.

Samorząd.

Rząd docenia konieczność ożywienia życia samorządowego i dąży do jaknajrychlejszego odnowienia przedstawicielstw jako pierwszego warunku normalnego działania samorządów. Rząd widzi dwa wyjścia z obecnej sytuacji: albo naprawić zaraz bez zwłoki w obecny ustroj samorządów w Państwie tylko to, co nieodzownie i pilnie naprawy tej potrzebuje, podejmując jednocześnie przygotowania gruntownej reformy, która kresem swoim wybiegać musi poza sprawy samorządu, albo uzyskać nowe ustawy samorządowe, bardziej przystosowane do potrzeb życia niż pierwotne projekty rządu.

Sejm wszedł na tę ostatnią drogę załatwienia sprawy, przyjmując dawne projekty rządowe z pewnymi zmianami, jako własne. Rezultaty prac komisji administracyjnej Sejmu szczególnie w odniesieniu do ustawy o ustroju miejskim są zadawalające. Rząd przygotowuje projekt ustawy o ustroju administracji ogólnej w nadziei, że uda się jeszcze uzgodnić zasady tego ustroju z ustrojem samorządu. Drugą sprawą wielkiej wagi z dziedziny samorządu, którą rząd stawia sobie jako jedno z głównych swych zadań, jest zagadnienie ustalenia zasad gospodarki związków komunalnych.

Sprawiedliwość. Szkolnictwo.

W dziedzinie oświatowej będziemy dążyć przede wszystkim do organicznego ustosunkowania się szkolnictwa średniego do szkolnictwa powszechnego. Nastąpić musi ustalenie programów szkół powszechnych i gimnazjów oraz rewizja całego szkolnictwa zawodowego celem nadania mu kierunku możliwie praktycznego.

W dziedzinie sprawiedliwości podaję do wiadomości Panów o zamierzonym przez nas wprowadzeniu nowej polskiej organizacji sądowej, którą zastąpiła dotychczasowy chaos organizacyjny, oparty na ustawach zaborczych i przepisach tymczasowych. Podstawą tej pracy będą projekty Komisji Kodyfikacyjnej.

Zagadnienia gospodarczo skarbowe.

W dziedzinie finansowo-gospodarczej pragnę umieścić na miejscu naczelnym tęż konieczności i trwałości równowagi budżetowej, jak również stabilizacji złotego. W związku z tem rząd przystępuje do opracowania programu budżetowo-gospodarczego na okres trzy-letni, który będzie wyrazem ciągłego współdziałania państwa dla stałego polepszenia sytuacji gospodarczej przez realizowanie programu inwestycyjnego w dziedzinie budownictwa, robót publicznych, kolejnictwa i t. p.

Oszczędność w budżetowaniu nie wiąże się w naszym rozumieniu z mechaniczną redukcją pracowników państwowych, lub taką samą redukcją wydatków rzeczowych. Skoro tylko warunki na to zezwolą, poddamy rewizji uposażenia pracowników państwowych i wojska, które oceniamy jako niedostateczne.

Przy Banku Polskim powołany

będzie do życia bank dolarowy, którego zadaniem będzie odegranie roli zbiornicy zezaużywanym dolarów i wydane finansowanie eksportu. Uporządkowanie kwestji bilonuu i biletów zdawkowych oraz modyfikację istniejących przepisów dewizowych w kierunku przywrócenia wolności wewnętrznego obrotu walutami (nie dewizami) i wydajniejszego uchycenia dewiz ekspertowych na rzecz Banku Polskiego stanowi dalszy cykl zarządzeń w tym samym kierunku. Kontynuowana będzie sanacja bankowa pod kątem widzenia utrzymania silnych jednostek ujemających podporządkować swój interes interesom państwowym, a następnie przy współdziałaniu w kierunku koncentracji tych jednostek, a wyeliminowania z życia gospodarczego pasożytnictwa, drobnych często nieuczciwych pośredników kredytowych.

Będzie też kontynuowany wysiłek w kierunku utrzymania aktywności bilansu handlowego. Walka z bezrobociem prowadzona będzie przez rząd drogą wprowadzenia w życie ustawy o rozbudowie miast przez rozpoczęcie robót publicznych o charakterze produkcyjnym oraz przez ułatwienie kredytu gąłęziem przemysłowym, mającym podstawą dla powiększenia produkcji Rząd przeznacza na ten cel sumę powyżej 100 milionów złotych w tym roku. Przewiduje się w drodze pełnomocnictw załatwienia unifikacji prawa handlowego i akcyjnego, zmiany ustawy bankowej i statutu Banku Polskiego, ustawodawstwa celnego, oraz zmiany ustawy, na których opiera się organizacja i działalność monopolu państwowych. Nie mniejszą wagę przypisujemy przeprowadzeniu szeregu ustaw w dziedzinie przemysłowej mającej na względzie ustawę o Izbach przemysłowej ustawę górniczą, oraz wprowadzenie w życie ustawy o nierzetelnej konkurencji. W najbliższym czasie, bo prawdopodobnie we wrześniu rozpoczniemy prace nad racjonalizacją produkcji i wymiany od organizacji instytutu badań cen i kosztów własnych w przemyśle i handlu. Ministerstwu przemysłu i handlu i związanym z niem przedsiębiorstwom państwowym nadamy nową organizację.

Naprawa Konstytucji i pełnomocnictwa.

Mówiąc o zadaniach politycznych, które zdołaliśmy przeprowadzić, nie mogę pominąć milczeniem sprawy, która wydaje się być najważniejszą. Nie może być mowy o nowym systemie pracy państwowej tak długo dopóki podstawa tej pracy, sam rdzeń naszego ustroju — Konstytucja — nie zostanie przy najmniej w najgrubszych i najistotniejszych poprawiona zarysach.

W punktach dotyczących zagadnienia władzy. Przed paru tygodniami przedłożyliśmy panom reprezentowanym przez nas i przemysłowym projekt tych zmian. Projekt ten raczyliście Panowie podać swoistym uzupełnieniem, odzwierciedlając w nich najpilniejsze zadania partyjne. Byłoby za rozumiałością, gdybym stwierdził od razu że nie poprawiają one rządowego projektu, sam jednak autorski i redakcyjny wysiłek Panów potwierdza nasze mniemanie, że czyniąc ze zmiany Konstytucji zagadnienie aktualne, mieliśmy odwagę poruszyć najistotniejsze z zagadnień publicznego życia Polski. Podałem uwagę Panów motywy, które pozwalają mi wyrazić przekonanie, że pełnomocnictwa dla obecnego rządu są zarówno uzasadnione przez sytuację jak i przez pracę i kierunek prac tego rządu.

Program rządu.

Jak Panowie widzą z tego — mówili dalej premier — program rządu jest wypadkową ustosunkowania się ludzi sterujących nową państwową do tego państwa naj-

żywnościowych zagadnień i drugiej najważniejszej siły, którą stanowią aktualne warunki, w jakich odbywa się realizowanie zamiarów. Niedostatek na tem: rządzić, proszę Panów, znaczący to brać odpowiedzialność nie za doktryny, ale za wypadki i za te nowe rosnące z dnia na dzień zadania. Wszystko inne jest czczą formułą lub środkiem agitacyjnym. Ale już dzisiaj zarzyczyć i stwierdzić możemy nasz stosunek do pewnej ilości najpoważniejszych zagadnień, który nie może ulec zmianie a także naszym na najbliższą przyszłość zamiarom. W tym pierwszym zakresie będą lakoniczne. Nie umiemy wyliczyć Panom dziś z całą ścisłością i dokładnością tego wszystkiego co dla rządzenia Polską przedsięwzięte zostanie, mogą stwierdzić najdokładniej i najściślej, czego ten rząd napewno nigdy nie uczyni:

1) Rząd nie dopuści, aby skarb Państwa jako kontrahent zawiódł czyjejkolwiek bądź zaufanie wśród swoich lub obcych, ale zarazem domagać się będzie z całą stanowczością by zobowiązania obywateli wobec skarbu rzetelnie były wykonane;

2) Rząd nie dopuści, aby panoszyła się korupcja, rozwieliłoby się w aparacie państwowym partyjniactwo, triumfował protekcjonizm;

Rząd nie dopuści, aby urzędnik państwowy traktował w inny sposób człowieka posiadającego, a w inny — człowieka pracy;

Rząd nie dopuści żadnych eksperymentów w dziedzinie gospodarczej lub społecznej i nie uzna innych wskazań jak powiększenie powszechnego dobrobytu celem powiększenia zdolności konsumpcyjnej najszerzych warstw pracujących, podniesienia wydajności pracy i produkcji i zmniejszenia rozrzutności;

5) Rząd nie dozwoli, aby słuszne prawa obywateli narodowości niepolskiej na szwank narażone były, niemna bowiem, że zwalczanie jakiegokolwiek kategorii obywateli za ich język i wiarę sprzeczne jest z duchem Polski;

6) Polska jest krajem niedostatecznie wydajnym i najgorzej opłaconej pracy. Rząd nie dopuści, aby w jakiegokolwiek mierze doznały szwanku słuszne prawa i interesy pracy, aby zapanował wyszysk tej pracy;

7) Rząd nie uzna stolicy i jej środowisk politycznych za centrum swojej działalności i swego życia, doceniając najwyższej wagi zagadnienia zaniebawianej dotąd prowincji, której wysiłkom i życiu, rząd poświęci szczególną uwagę;

8) Rząd ani chwili nie będzie stał bezczynny i bezradny wobec gniołącego zagadnienia bezrobocia, ale aby sprawę tę skutecznie i szybko załatwić, potrzebna jest zupełna swoboda ruchów, potrzebne są pełnomocnictwa.

Przechodząc do najbliższych zamierzeń rządu, zanim je panom wyliczę, chcę podkreślić parę przesłanek zasadniczych, o które zamierzania te się opierają.

Określenie rządu jako opiekuna wszelkiej twórczości społecznej jest zasadniczą przesłanką, z której zamierzenia nasze wypływać będą. Mamy ku temu zasadnicze i poważne uzasadnienie. Nasz ustroj demokratyczny polityczny uważam za jednostronny. Urządzenia polityczne polegające na skasowaniu przywilejów w równoprawieniu teoretycznym i powszechnych wyborach nie są jeszcze odpowiednikiem istotnej demokratyzacji ustroju. Udzielił szeroki warstw społeczeństwa w pracach państwowo-twórczych nie może być ograniczony do samej tylko procedury wyborczej.

Udział społeczeństwa w tych pracach, bez szerokiego wyzyskania zdolności organizacyjnych społeczeństwa, bez wprowadzenia samorządów administracyjnych i gospodarczych, organizacja demokratyczna społeczeństwa jest dla nas nie do pomysłenia. Stąd konieczność słusznej decentralizacji państwa i powołania do życia z wyborów powstałych izb przemysłowo-handlowych i izb rolniczych.

Rolnictwo.

Najprymitywniejsza analiza naszego życia gospodarczego wysuwa na plan pierwszy zagadnienia wytwórczości rolnej. Zasadniczo obrany przez rząd kierunek popierania przedewszystkiem produkcji rolnej znajduje swoje całkowite uzasadnienie w sprawozdaniach z naszego eksportu. Rząd będzie dążył do budowy urządzeń wywozowych jak elewatorów i rzeźni i będzie udzielał kredytów organizacjom rolniczym na finansowanie akcji eksportowej.

W zakresie podatków rząd ma zamiar ułatwić ich opłacanie przez ludność rolniczą drogą unifikacji

terminów podatkowych. Jedną z podstawowych wytycznych polityki gospodarczej rządu będzie zwalczanie dysproporcji cen między artykułami rolniczymi i rolniczymi środkami produkcji. Powiększenie tą drogą zdolności nabywczej ludności wiejskiej w decydujący sposób ułatwić może sanację gospodarczą. W zakresie cła kolejnych powiększać będziemy w miarę możliwości ulgi różniczkowe dla przewozu artykułów rolniczych na dłuższe odległości.

Reformy Rolne.

Zamierzeniem Ministerstwa Reform Rolnych jest wydanie w ciągu najbliższych tygodni ustawy przepisów i rozporządzeń, ogłoszenia których wymaga ustawa o wykonaniu reformy rolnej. Mamy również nadzieję, że uda nam się ogłosić nową ustawę o likwidacji serwitutów.

Gruntowna reorganizacja Banku Rolnego pozwoli przystosować go do wymogów, jakie stawia tej instytucji Ministerstwo Reform Rolnych. Ważna dziedzina kolejnictwa jest przedmiotem naszej żywej pracy. Ministerstwo Kolei przekształcajmy na Ministerstwo Komunikacji. Opracowujemy projekt ogólnej ustawy kolejowej i związanych z nią szeregu rozporządzeń i przepisów.

Zakończenie. Rząd a pełnomocnictwa.

Na tem kończę zarys programowych zamierzeń rządu. Jeżeli bym miał ująć w jednym wyrażeniu te różnorodnie dążenia nie mógłbym znaleźć innej definicji, jak ta, która się wyraża słowami „rząd pracy” — pracy twórczej a stanowiącej podstawę życia i dobrobytu, każdej jednostki i każdego społeczeństwa. Pracę tę w miarę sił naszych dawać zamierzamy, ale mamy również prawo i wolę zadać jej od całego narodu. Oto jest zarys sumy, na którą panowie podpisujecie weksel zwany pełnomocnictwami rządu.

Projekt pełnomocnictw opracowany przez komisję nie czyni żadnych naszych pragnień. Rozumiem, że skrepowania dla rządu, które z niego wynikają biorą Panowie na swoją odpowiedzialność. Udzielił nam pełnomocnictwa weźmiemy z rąk panów w głębokim przekonaniu, że nakreślone przez nas zasady i metody działania pozwolą na zrealizowanie w tych ramach przynajmniej części naszych zamierzeń.

Polityka zagraniczna.

Przechodząc teraz do określenia nowego stosunku zagadnień poszczególnych, rozpocznę od polityki zagranicznej.

Zasadnicza linja tej polityki polegać będzie nadal na naszym szczerem i zdecydowanym dążeniu do utrzymania pokoju w warunkach odpowiadających postulatowi Państwa, integralności i autorytetowi Państwa oraz uznaniu konieczności jego solidarnej współpracy z innymi państwami nad odbudową gospodarki świata powojennego.

Polityka wewnętrzna.

Jako dalsze zadanie w dziedzinie polityki wewnętrznej stawia sobie rząd pogłębienie praworządności. Wszelkie odchylenia od tej linii, rząd tępić będzie bezwzględnie. Przeprowadzana reforma systemu działania władz i urzędów ma na celu przedewszystkiem podkreślenie momentów odpowiedzialności i wzmocnienia kontroli. Z drugiej strony rozpoczęta rewizja obowiązujących przepisów i rozporządzeń idzie w kierunku usunięcia z nich wszelkich niejasności, sprzeczności lub dwuznaczności, które mogły stworzyć grunt do dowolności lub samowoli organów.

Zagadnienia narodowościowe.

Rząd jednocześnie zdecydowanie przeciwstawi się wszelkim działaniom godzącym w interes państwowy z jakiegokolwiek wychodziłyby one strony. Rząd przeprowadzi na właściwej drodze zniesienie pozostałości ograniczeń prawnych charakteru narodowościowego czy wyznaniowego z czasów zaborczych. Wychodząc z założenia, że antysemityzm gospodarczy jest szkodliwy dla Państwa, rząd uważa za konieczne przestrzeżenie w zakresie swego działania zasady bezstronności i słuszności, bacząc zwłaszcza w zakresie podatkowym i kredytowym a także w zakresie kredytów produkcyjnych, by kierowano się wyłącznie względami rzeczowymi nie zaś względami narodowościowymi i wyznaniowymi. Rząd stwierdził w drodze właściwej, że wszystkie ograniczenia prawne żydów wydane przez dawne władze zaborcze są zniezione i do ludności żydowskiej stosowane nie będą.

Przebieg posiedzenia Sejmu.

WARSZAWA 19 VII. PAT. Na dzisiejszem przedpołudniowym posiedzeniu Sejmu Izba przedewszystkiem przystąpiła do pierwszego czytania ustawy, a) w sprawie ratyfikacji traktatu gwarancyjnego między Polską a Rumunją, b) w sprawie ratyfikacji drugiego protokołu dodatkowego do konwencji handlowej z Czechosłowacją, c) w sprawie ratyfikacji konwencji konsularnej z Francją i d) w sprawie ratyfikacji konwencji z Francją o przesyłaniu pism sądowych. Ustawy ratyfikacyjne odesłano do komisji spraw zagranicznych. Przystąpiono do dalszego ciągu obrad nad ustawą o zmianach Konstytucji. Referent pos. Chaciński w końcowym przemówieniu zaznaczył, że do ustawy tej zgłoszono tyle poprawek, że gdyby połowa ich tylko przeszła nicby nie pozostało z projektu.

Z kolei przystąpiono do drugiej części sprawozdania komisji konstytucyjnej o ustawie o pełnomocnictwach. Zabrał głos p. Prezes Rady Ministrów prof. Bartel, wygłaszając przemówienie programowe. (Przemówienie to podaliśmy osobno). Po przemówieniu p. Prezesa Rady Ministrów w dalszej dyskusji zabrał głos imieniem klubu Ch. N. pos. Stroński.

Powiedział m. in. proponowane przez nas pełnomocnictwa nie wykraczają po za niezbędne potrzeby państwa i głównym zarzutem, który mamy do zrobienia rządowi, jest ten że żąda za mało. Jest wiele rzeczy pozytywnych dla kraju, których ten Sejm wogóle nie załatwił i dlatego niezbędną jest zmiana ordynacji wyborczej, aby otrzymać Sejm lepszy. Na tem posiedzenie przerwano do godz. 3 min. 30. Po przerwie w dalszej dyskusji nad pełnomocnictwami zabrał głos pos. Głabiński (ZLN), który zauważył; iż premier popełnił błąd, oświadczając, że nietytu idzie mu o zaufanie Sejmu, ile o samo społeczeństwo. Rząd powinien się liczyć z Konstytucją i według artykułu 56 rząd jest odpowiedzialny przed Sejmem i powinien mieć zaufanie Sejmu.

O ile zdaniem mówcy można wnosić z głosów, które dały się słyszeć w Izbie z wielkich projektów przebudowy Konstytucji pozostań załedwie strzępy, i z projektu rządowego utrzymać się może tylko wniosek o pełnomocnictwach. Zamach majowy — oświadczył mówca — nie był koniecznością dziejową. Nie sądzimy, aby ten rząd istotnie nie miał programu. Wszak dziś p. premier rozwinął szeroki program polityczny i gospodarczy. Skoro jest to wynikiem zamachu majowego to musiała mieć program ta przedewszystkiem osobistość, która była twórcą zamachu. Nie można przypuścić, aby dzisiejszy minister spraw wojsk., a były Naczelnik Państwa p. Józef Piłsudski nie miał programu. Niewątpliwie program miał i ma i tym programem stara się natchnąć także rząd. To co premier mówił o stosunkach gospodarczych naogół można zaaprobować. Zatrzymując się następnie na projekcie ustawy o pełnomocnictwach mówca dowodzi, iż względny natury politycznej nie pozwolą stronnictwu mówcy głosować za przedłożoną ustawą.

Po tem przemówieniu Izba przystąpiła do głosowania nad projektem ustawy o zmianach Konstytucji Art. 1 o ustaleniu budżetu na następny rok budżetowy, przyjęto przeciwko głosom mniejszości słowiańskich, komunistów i Niezależnej Partji Chłopskiej. Art. 2 o zniesieniu postanowienia do stosunkowości wyborów odrzucono w głosowaniu imiennem 179 głosami przeciwko 171. Za artykułem tym głosowały większość klubów ZLN, Ch. N. Ch. D. Piast i Kat.-Lud. Art. 3 o podniesieniu wieku czynnego prawa wyborczego uzyskał 185 głosów przeciwko 180, a więc brakło kwalifikowanej większości. Artykuł zatem został skreślony. Art. 4 o wieku biernego prawa wyborczego uzyskał 185 przeciwko 167 i również upadł dla braku kwalifikowanej większości. Art. 5 o odpowiedzialności poselskiej uzyskał 183 głosy przeciwko 158 i został skreślony.

Na tem posiedzenie przerwano.

R. TOJBIN

Wilno, ul. Zamkowa Nr 24
naprzeciw kościoła św. Jana
Ceny umiarkowane.

Wielki wybór zegarków, złotych i srebrnych wyrobów oraz platynów. Przy sklepie pracownia zegarków, jubilerska i grawerska.
KUPNO: złota, srebra i rogichd kamieni. Ceny najwyższe.

Ch. Fin

Ad. Mickiewicza 22.
Wielki wybór zegarków, złotych, srebra po cenach fabrycznych. Przy magazynie pracownia zegarków, jubilerska i grawerska.

Kupuj BIZUTERJĘ.

Mowa Pos. L. Chomińskiego

Przy debacie Konstytucyjnej. Stanowisko Klubu Pracy.

Posel Chomiński (Klub Pracy). Stoimy wobec zjawiska, charakterystycznego dla wszystkich krajów i we wszystkich wypadkach, tam, gdzie coś w ustalonym biegu maszyny państwowej popsuło się, poszło inaczej, naprawiło się, gdzie w każdym razie stało się coś, co nie było dotychczas w zwyczajnym, co nie poszło według normalnej kolei. Po wypadkach majowych podzieliło się myślenie społeczeństwo w Polsce na trzy grupy, które się wzajemnie tak nazywają: Rząd, Sejm i pleno titulo społeczeństwo. (Głos: A odrodzenie moralne?).

Czy wszystkiemu Sejm winien?

Okazuje się, że to pierwsze i ostatnie, to znaczy Rząd i społeczeństwo są to instytucje, które się wzajemnie odczuwają i rozumieją, a źródłem wszelkiego zła dotychczasowego, obecnego i przyszłego do 14 pokolenia w Polsce jest Sejm. (Głos: Co?) Takie dzisiaj opinie są w kraju, jaknajbardziej rozpowszechniane, na wiecach powtarzane, w prasie rozpisywane i t. d. Okazuje się z tego, że wszystkiemu temu, co w Polsce się stało, zarówno kryzysowi gospodarczemu, jak i politycznemu, jak i temu co w ciągu szeregu lat zostało nie zrobione lub że zrobione przy budowie państwowej, cała burokracja, wszystkie przepisy wykonawcze, wszystkie „rekursy” czy jak się tam to wszystko nazywa co gnębi obywatela, wszystkiemu temu winien jest Sejm. Słusznie twierdzić, że w tym jest co najmniej trochę przesyady (Głos: Co ten biedny Sejm jest winien?), ale jedno jest prawdą w tych wszystkich dotychczasowych narzekaniach, to jest to, że dotychczasowy nasz ustroj nie był oparty na pewnej logicznej równowadze władz naczelnych, państwowych, bo według Konstytucji z 17 marca, a jeszcze bardziej według praktycznego wykonywania tej Konstytucji przy rozbitym na stronnictwa Sejmie, zarówno Ustawodawczym, jak i obecnym, doszło do tego, że żadna władza wykonawcza, żaden Rząd, który dochodził do władzy nie mógł być dostatecznie silny, aby przeciwstawił się tej „hydry”, przedstawianej jako stugłowa, czy 444 głowa hydra, t. j. Sejmowi (Głos: Uciął!).

Okazało się, że wobec tego, iż dotychczasowe rządy nie potrafiły sobie dawać rady z Sejmem, nie potrafiły przytem sobie dawać rady z rządem, to doszło do tego, że w opinii publicznej całą winę przekazano na Sejm jako taki. W rzeczywistości w tem twierdzeniu znowu jest to ziarno prawdy, że niektóre stronnictwa, niektóre jednostki i t. p. w Sejmie rzeczywiście nadużywały swojej władzy, wpływając na rząd, a rządy nie umiały się same przeciwstawić.

Niewczesne pomysły.

Pomijając przyczyny, dlaczego się w ten sposób dzieje, postanowiono radykalnie raz na zawsze złemu zaradzić i powiedziano sobie tak: dotychczas Sejm rządził, więc teraz Rząd będzie się zajmował Ustawodawstwem. (Głos: Na tej samej płaszczyźnie).

Ci którzy w ten sposób sprawę stawiają, popełniają moim zdaniem nie mniejszy błąd niż ci, którzy dawniej stwierdzili, że wszelka władza zarówno wykonawcza jak i ustawodawcza dla Sejmu. Bo jeżeli zamiast Sejmu, który zajmuje się ustawodawstwem, a także i rządem, mają powstać rządy, które mają się zająć, zarówno rządem, jak i ustawodawstwem przez zupełne usunięcie Sejmu, to wpadniemy z deszczu pod rynek i to nie będzie droga, którą byśmy mogli dojść do sanacji życia politycznego w Polsce. (Głos: Panie prezesie Bartel proszę słuchać).

Twierdząc, że w ten sposób najgorszą przysługę rządowi profesora Bartla oddawali ci, którzy w ten sposób sprawę traktowali, w ten sposób przedstawiali, w ten sposób starali się wpoić w opinię publiczną, że to właśnie, a nie co innego jest zadaniem tego Rządu. Twierdząc, że to było oddanie najgorszej przysługi Rządowi.

Nieoczekiwana pomoc.

Jednak okazało się, że znalazły się nietylko pewne poszczególne ugrupowania Sejmowe, ale nawet poszczególne większości w pewnych wypadkach, które poszły tą drogą, aby „biednemu” Rządowi, który zwrócił się do Sejmu o pewne

zmiany zasadnicze, przyjąć z pomocą i tak usłużnie pomagały, że teraz projekt Rządowy, który moim zdaniem obok paru rzeczy zasadniczych posiadać może i niekiedy zbędne, które zupełnie można było opuścić, został tak całkowicie zmieniony, tak że dziś niewiadomo czy to jest projekt p. posła Chomińskiego, projekt Rządowy czy Sejmowy. Mnie się zdaje, że tak jak wilka można poznać po skórze, tak tę prawą stronę Izby można najlepiej wyczuć z tego projektu, który nam jest przedstawiony.

Rozwiązywalność Sejmu.

Proszę zauważyć, że są rzeczy przy zmianie Konstytucji zasadnicze i drugorzędne. Do rzeczy zasadniczych, należy zdaje mi się, że nie będzie pod tym względem sprzeciwu, sprawa rozwiązywania Sejmu. Wprawdzie odbywały się tu poszczególne głosy, że jeżeli Sejm będzie dobrym przedstawicielstwem społeczeństwa, ale przeciwny rząd do Prezydenta może zacząć rozwiązywać go w nieskończoność. Słusznie twierdzić, że tak nie będzie. Jeżeli Sejm będzie rzeczywistym przedstawicielstwem społeczeństwa to nowo wybrany Sejm da znowu taką większość, jak poprzedni i nie może tu być żadnych obaw. Słusznie dalej twierdzić, że również sprawa wydania dekretów przez Prezydenta Rzeczypospolitej na podstawie uchwały Rządu w czasie nieistnienia Sejmu oraz w pewnych wypadkach, jako pełnomocnictwa, to jest rzecz, która nieumniejsza władzy Sejmu, ale nsprawnia machinę państwową. Chodzi natomiast o to, aby stwierdzić czarno na białym, aby raz na zawsze zastrzeżone co może być tą drogą robione, a co nie. Twierdząc, że można drogą pełnomocnictw i dekretów Prezydenta robić rzeczy bardzo pozytywne, ale można robić rzeczy ogromnie zgubne dla Państwa jeżeli wezmą do tego niepowołane ręce.

Jeżeli twierdząc, że moim zdaniem, przedstawiony projekt jest projektem, który wszedł z prawej strony Izby, to mówię na tej podstawie iż widzę tego rodzaju postanowienia że do projektów rządowych dodano cały szereg rzeczy również zbędnych, jako te kwestie kalendaryczne, o których poprzednio była mowa, że są nieistotne. Obok sprawy zmiany wieku wyborców, dodano sprawę usunięcia proporcjonalności, nie wiem zresztą dlaczego tylko przy wyborach do Sejmu, a nie do Senatu. Albowiem Komisja tak dowcipnie to zrobiła, że usunęła proporcjonalność do Sejmu, a niezmieniła jej do Senatu. (Głos: Nikt na serjo nie bierze tego) Tutaj słuszny głos się odzywa że nikt nie bierze tego na serjo. Ja też tej zmiany na serjo nie biorę i nie będę się nad niej dłużej zastanawiał.

Zmiana ordynacji.

Natomiast muszę zaznaczyć, że jest dlanio charakterystyczną rzeczą w tych 2 ustawach, które tutaj rozważamy, sformułowanie punktu zasadniczego: sprawy dekretowania przez prezydenta podczas rozwiązania Sejmu, Rozporządzenia te nie mogą dotyczyć zmiany Konstytucji i spraw przewidzianych w artykułach takich a takich. Nie ma tutaj nie o ordynacji wyborczej. Poza tem ustawa może upoważniać Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustaw w czasie i zakresie przez te ustawy wskazanych, jednakże z wyjątkiem zmiany Konstytucji. Znowóż nie o ordynacji.

Ale zato w ustawie, która jest upoważnieniem, pełnomocnictwem dla rządu prof. Bartla widzimy już ograniczenia, że ten rząd specjalnie nie ma prawa zmieniać ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu (Głos: Tak jest!). Czyli że wynikają z tego pewne konsekwencje. Wiemy to dobrze, tak w społeczeństwie i Sejmie naszym, gdzie wszyscy dobrze oddawna się znamy kiedy kto komu coś łaskaw dał i temu zaufał lub nie, z tych czy innych słów wiemy, że zarówno rząd sam, jak i ci, którzy temu rządowi sprzyjają napewno więcej, niż np. rządowi p. Witosa, że ci (wskazuje na lewicę) chętniej się zgodzili, aby Pan Witos nie miał prawa zmieniać ordynacji wyborczej do Sejmu w razie gdyby doszedł do rządu, ale profesorowi Bartlowi, gdyby czasem zechciał dalszy przedewszystkiem tę ordynację zmienić. A tymczasem w ustawach niby to dla tego rządu robionych widzimy podarunek z prawej strony Izby dany, który powiada, że jeżeli wo-

góle kiedykolwiek, po najdłuższym żywocie obecnego rządu do władzy dojdzie ktoś z tych który był przy rządach uprzednich z prawej strony Izby pochodzących, to dla niego nie jest rzeczą zakazaną zmienić ordynację wyborczą. Natomiast temu rządowi obecnemu jest to zakazane.

Wiele innych podarunków dała ta prawa strona Izby w prezencje obecnemu rządowi. Śmiało twierdzą i chciałbym nieobecnemu tu niestety rządowi przypomnieć zawsze jeszcze aktualne zdanie: *timeo Danaos et dona ferentes*. Obawiam się tych Danańczyków, którzy chętnie i z wielką usłużnością starają się rządowi w ciężkiej pracy rządzenia pomagać daniem swoich rad i podarunków. Bardziej wierzę w tych z tej lewej strony, którzy powiadają, że rzecz raz na zawsze wprowadzona do Konstytucji musi być wprowadzona z tą myślą aby w każdym wypadku była słuszną bez względu na to, kto będzie zasiadał w Sejmie czy Rządzie, aby zawsze Rzeczypospolita mogła wyjść obronna ręką.

Parlamentaryzm — kłopot bezpieczeństwa.

Bo cóż to jest Sejm? Jaką gra tu rolę? Parlament, tak pojęty, jak my go pojmujemy, jest tem miejscem, gdzie w myśl umowy społecznej tego *contra et social* czy jak go nazwiemy, wszelkie sprawy załatwia się nie z pięścią, nie z karabinem i armatą w rękę, ale drogą głosowania. Jeżeli sprawa jest tak postawiona, że w Sejmie, zafiksowanemu mandatowi na zbyt długi okres czasu, nie rozwiązań przeciwności, których załatwienie nie może już nieporuszony Sejm rozwiązać, musimy dojść do przewrotu, rewolucji, zamachu, czy jak to zechcemy scharakteryzować czy nazwać. Tu już logika życia wskazuje, że do takich wypadków taka sztywność ustrojowa doprowadzić musi i doprowadziła zresztą. Dlatego sprawa rozwiązywalności Sejmu jest to kardynalna sprawa, która musi być natychmiast przeprowadzona.

Albo z drugiej strony twierdząc, że jeżeli w sposób projektowany zmienimy Konstytucję ale zato damy każdemu rządowi prawo zmiany ordynacji wyborczej, za wyjątkiem obecnego bo dla tego rządu, który jest powołany do sanacji państwa sprawa ta jest z góry wyłączona i zakazana przez wniesiony projekt komisyjny, jeżeli tedy każdemu przyszłemu rządowi damy prawo zmiany ordynacji wyborczej drogą dekretu, to wtedy każdy taki rząd, który dojdzie drogą legalną czy nie legalną do władzy, będzie mógł na tej podstawie sobie wykreślić tak wygodną ordynację wyborczą i tak mocno zasiadnie, że już nie będzie innego sposobu, jak drogą fizycznego gwałtu go stamtąd usunąć, jeśli będzie rządził ku szkodzie Państwa.

A słusznie twierdzić, iż nie jest rzeczą dla Państwa pożądaną, żeby stale tego rodzaju rzeczy się powtarzały. Dlatego twierdząc, że do wyłączeń tych dla wszystkich rządów raz na zawsze ustalonych, szczególnie dla tych przyszłych rządów, sprawa zmiany Konstytucji musi być uzupełniona niemożnością zmiany ordynacji wyborczej.

Dary Danajów.

Odwrotnie ci niby to przyjaciele obecnego rządu z prawej strony Izby, którzy tak pięknie przeobrabili obecny projekt, możeby zechcieli ustąpić nieco z tych swoich danijskich darów. Twierdząc, że dla dobra Państwa wielką by przysługę Sejm zrobił, gdyby nieco tych wyłączeń na czas przejściowy rządowi pousuwał i umożliwił poniesienie pełnej za losy Państwa odpowiedzialności.

Bo cóż widzimy? Jest w projekcie komisyjnym szereg spraw mniej lub więcej ważnych, szereg wyłączeń, których nie będą z braku czasu wymieniał, jak naprzykład sprawa nakładania podatków i inne ale między innymi, ni stąd ni zowąd zjawia się dodatek taki: „Nie mogą być zmieniane granice województw”. To już widać jakis poseł bał się o granicę swojego województwa a może okręgu wyborczego i taką rzecz wstawił. A ja twierdząc, że, co jak co, ale zmiana granic województw jest rzeczą najbardziej u nas palącą. Jeżeli w tej chwili mamy takie stosunki, że, jak wiemy, na wschodzie Państwa trwa niestety skandalicznie traktowanie spraw, zwłaszcza w stosunku do tak zwanych mniejszości narodowych, że w takim naprzykład pięknym Nowogródkiem istnieje województwo i ta-

ki dziwołag, że obywatele do 6-ciu miejsc muszą jeździć, żeby drobna nieraz sprawa załatwić, więc zarówno do Nowogródka jak i do Białegostoku i do Brześcia i do Wilna i Grodna i Baronowicz to jest to bezsens—sprawa, którą należałoby natychmiast usunąć, a zamiast tego wstawia taki bezmyślny przepis.

Wczorajszym posiedzeniu Klubu Pracy przyjęto postać ziemi grodzieńskiej Łaszkiwicz w charakterze hospitanta klubu.

20 bm. rozpoczęło się przed sądem rozjemczym w Gdańsku rozprawa, mająca orzec ostatecznie o przyczynach głośnej katastrofy kolejowej pod Starogardem w nocy z 30 kwietnia na pierwszego maja 1925 r.

Sąd powołał między innymi do rozprawy, jako rzeczoznawców ze strony polskiej prof. Politechniki Warszawskiej dr. Wasiutyńskiego i inż. Zipsera, dwóch inżynierów ze strony niemieckiej i jednego z dyrektorów kolei holenderskich, jako rzeczoznawcę z państw neutralnych.

Wczoraj o godz. 8 wiecz. w drodze z Paryża do Teheranu zatrzymał się w Warszawie b. premier perski i obecny minister wojny p. Foruphi.

Przybywającego ministra powitali na dworcu przedstawiciele Min. Spr. Zagr.

P. Foruphi osobiście negocjował traktat przyjaźni i konwencji handlowej między Polską i Persją w Teheranie.

W nadchodzącą środę przyjeżdża do Warszawy egipski chargé d'affaires, celem wręczenia listów uwierzytelniających go przy polskim rządzie oraz nawiazania stosunków między obu państwami.

Wiadomości polityczne.

(Telef. od wł. koresp. z Warszawy).

Na wczorajszym posiedzeniu Klubu Pracy przyjęto postać ziemi grodzieńskiej Łaszkiwicz w charakterze hospitanta klubu.

20 bm. rozpoczęło się przed sądem rozjemczym w Gdańsku rozprawa, mająca orzec ostatecznie o przyczynach głośnej katastrofy kolejowej pod Starogardem w nocy z 30 kwietnia na pierwszego maja 1925 r.

Sąd powołał między innymi do rozprawy, jako rzeczoznawców ze strony polskiej prof. Politechniki Warszawskiej dr. Wasiutyńskiego i inż. Zipsera, dwóch inżynierów ze strony niemieckiej i jednego z dyrektorów kolei holenderskich, jako rzeczoznawcę z państw neutralnych.

Wczoraj o godz. 8 wiecz. w drodze z Paryża do Teheranu zatrzymał się w Warszawie b. premier perski i obecny minister wojny p. Foruphi.

Przybywającego ministra powitali na dworcu przedstawiciele Min. Spr. Zagr.

P. Foruphi osobiście negocjował traktat przyjaźni i konwencji handlowej między Polską i Persją w Teheranie.

W nadchodzącą środę przyjeżdża do Warszawy egipski chargé d'affaires, celem wręczenia listów uwierzytelniających go przy polskim rządzie oraz nawiazania stosunków między obu państwami.

Z Litwy Kowieńskiej.

Polskie seminarjum nauczycielskie w Poniewieżu.

Z początkiem nadchodzącego roku szkolnego T-wo „Pochodnia” otwiera w Poniewieżu seminarjum nauczycielskie, którego ukończenie będzie dawało prawo do wykładania w szkołach początkowych (Wilbi)

Skarga Kłajpedzian do Ligi Narodów i zamierzona odpowiedź rządu litewskiego.

W kołach prawicowych Sejmu kowieńskiego wywołały zaniepokojenie enuncjacje prasy zagranicznej w sprawie skargi sejmiku Kłajpedzkiego do Ligi Narodów na rząd litewski z powodu naruszenia obowiązujących ustaw. W związku z tem przedstawiciel nacjonalistów prof. Woldemaras wniósł do Sejmu interpelację, domagającą się bronienia honoru Litwy w Lidze Narodów.

W odpowiedzi na tę interpelację prezydent ministrów Słeszewicz, złożył oświadczenie, że rząd w najbliższym czasie wyśle do Genewy specjalną delegację w celu dania wyczerpujących odpowiedzi na skargę sejmiku Kłajpedzkiego. W tych dniach jeszcze rząd zamierza opublikować treść skargi Kłajpedzian, wniesionej na Litwę do Ligi narodów. (Wilbi)

Zmiana na stanowisku gubernatora Kłajpedy.

„Memeler Dampfboot” donosi, że gubernator Zilius został odwołany. Stanowisko zaś gubernatora objął b. minister spraw wewnętrznych ludowiec Żulkauskas (Wilbi)

Z ZAGRANICY.

Rozruchy w Indjach.

KALKUTTA, 19-VII. PAT. Już drugi raz w ciągu ostatniego tygodnia wybuchły tu poważne rozruchy i krwawe starcia pomiędzy Hindusami a Mahometanami. Gdy pochód znajdował się w pewnej odległości od meczetu, został on zaatakowany przez hindusów. Wobec groźnej sytuacji interwenjowała policja. W wyniku starcia 7 osób zostało ranionych i przewiezionych do szpitala. Rozruchy trwają w dalszym ciągu.

Herriot tworzy rząd.

PARYŻ, 19-VII. (Pat). Według „Journala” Herriot proponuje udział w rządzie Bokanowskiemu, Jourdainowi i Pomnier. „Ere Nouvelle” w wiadomościach z ostatniej chwili utrzymuje, że brane są w rachubę kandydatury Painlevo i Cherona. Pierwszy miałby zostać ministrem sprawiedliwości, drugi finansów, sam lub wraz de Monzie. „Petit Parisien” podaje, że spotkanie Painlevo z Herriem nastąpi prawdopodobnie przed południem. Według „Petit Journala” głównymi wytycznymi programu Herriota będą ułatwienie rządowi sprawowania władzy bez naruszania jednakże praw parlamentu oraz ofiara narodowa zamiast kredytów zagranicznych.

PARYŻ, 19. VII. (Pat). O godz. 8-ej wiecz. Herriot przybył do pałacu Elizejskiego i zakomunikował Prezydentowi Republiki o stanie rokowań ze stronnictwami, przyrzecem oświadczył, że jeszcze dziś późnym wieczorem uda mu się prawdopodobnie utworzyć gabinet. Herriot powtórnie przybędzie do pałacu Elizejskiego o g. 11-ej wiecz. poczem będzie wydany komunikat dla użytku prasy.

PARYŻ, 19-VII. (Pat.) O godz. 9-tej rano Herriot przyjął współpracowników swego pierwszego gabinetu de Monzie'ego, Paul-Boncour'a i Bluma.

Czy Anastasja Czajkowska jest istotnie córką Mikołaja II?

Rosyjska prasa zagraniczna znów poświęca wiele miejsca co sprawie rzekomej córki Mikołaja II, Anastazji Czajkowskiej. Cały szereg „ekspertów” badał szczegółowo całą tę sprawę, a większość „rzeczoznawców” orzekła, iż chodzi tu o najwzyczajniejsze oszustwo. Nie bacząc na to, zwolennicy Czajkowskiej w dalszym ciągu twierdzą, iż Anastazja jest faktycznie córką zamordowanego ostatniego cara imperjum rosyjskiego. Dla monarchistów rosyjskich sprawa ta nie jest bynajmniej obojętną; jak wiadomo istnieją w Europie całe szereg rosyjskich grup monarchistycznych, nawzajem się zwalczających. O ile by przeciwnikom wielkiego księcia Cyryla Władimirowicza udało się dowieść, iż Czajkowska faktycznie jest córką Mikołaja II, wówczas znalazłby się książę Cyryl, który, jak wiadomo, rości pretensje do tronu rosyjskiego, w dość przykrej sytuacji. Ale i z innych jeszcze względów posiadają spory o Anastazję Czajkowską doniosłe bardzo znaczenie. Chodzi o to, iż cesarz Mikołaj posiadał w Stanach Zjednoczonych i w Anglii wielkie posiadłości ziemskie. Sprawa własności tych majątków nie mogła być dotychczas załatwiona, bowiem nierozstrzygnięta jest jeszcze kwestja następcy ostatniego cara rosyjskiego. Książę Cyryl twierdzi, iż jest on jedynym spadkobiercą cesarza Mikołaja, czemu jednak sprzeciwiają się pewne grupy monarchistyczne, wrogo wobec Cyryla usposobione. Przeciwnicy księcia Cyryla twierdzą, iż majątki ziemskie cara Mikołaja w Anglii i w Stanach Zjednoczonych są własnością „córki” cesarza, Anastazji Czajkowskiej.

Jeden z przyjaciół i zwolenników księcia Cyryla K. I. Sawicz, postanowił z własnej inicjatywy zbadać całą sprawę, i przyszedł ostatecznie do wniosku, iż pani Czajkowska jest jedynie sprytną oszustką. Przeciwnik Sawiczowi wystąpił jednak z całą energią byłym naczelnik świty cesarskiej generał Spirydowicz, który na publicznym odczytaniu, wygłoszonym w tych dniach w Berlinie, starał się dowieść, iż twierdzenie Sawicza nie odpowiada rzeczywistości.

Spirydowicz zarzucał przedewszystkiem Sawiczowi, iż podczas swego badania nie polecił przejrzeć jany ustnej pani Czajkowskiej, która twierdzi, iż podczas zamordowania rodziny cesarskiej wybito jej kolbę karabinową kilka zębów. Najkompetentniejszym w tej sprawie mógłby być, zdaniem Spirydowicza, były dentysta nadworny, dr. Kostrieki, mieszkający obecnie w Paryżu. Dlatego też obowiązkkiem Sawicza było porozumieć się z d-r-em Kostrikiem, czego ten jednak nie uczynił. W dalszym ciągu zarzuca Spirydowicz Sawiczowi, iż nie zaciągnął on opinii osób bezstronnych, lecz informował się jedynie u członków byłej rodziny cesarskiej, którzy ze zrozumiałych powodów wypowiadali na niekorzyść Czajkowskiej.

Ostatnio wnieśli się do sporu o Anastazję Czajkowską również grupa monarchistów rosyjskich, skupionych wokół wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza. Na czele tej grupy stoi znany polityk rosyjski Markow II. Czajkowska znajdowała się z polecenia Markowa przez dłuższy czas pod stałym dozorem oficerów Szwabego i Andrejewskiego, oraz byłej towarzyski rodziny cesarskiej podczas jej podróży do Jekaterinburga, Bueksgewdenowej. Osoby te oświadczyły zgodnie, iż Czajkowska w samej rzeczy jest córką cesarza. Jednakże wkrótce potem stwierdzono, iż Czajkowska czesze się często przed lustrem, trzymając przed sobą fotografię Anastazji. W kołach monarchistów rosyjskich powstały wobec tego nowe wątpliwości.

Jest rzeczą pewną, iż sprawa Anastazji Czajkowskiej będzie jeszcze długo przedmiotem ostrych sporów a trudno narazie przewidywać, która strona z „walki” tej wyjdzie zwycięsko.

„Kiereński i Ska”.

Pod koniec miesiąca lipca odegrana zostanie w moskiewskim teatrze „Akwarium” premiera sztuki Narimanowa p. t. „Kiereński i Ska”.

Z Giełdy Warszawskiej w dniu 19-VII. b.

	Waluły	spółdź	kupno
Dolary St. Zjedn.	9,15	9,17	9,13
Funty szterlingi	44,85	44,96	44,74
Na czarnej giełdzie w Wilnie dnia 19-VII płacono za dolar	9,30		

Kuchnia dla inteligencji.

Wileńska kuchnia dla inteligencji mieści się w murach pofranciszkańskich obok t. z. kuchni ludowej. Pierwotnym jej celem było żywienie bezrobotnych pracowników umysłowych. Czy odpowiada jednak swojemu zadaniu? Odpowiadamy faktami.

A więc: Magistrat asygnuje dziennie 600 obiadów po 30 gr. dla pracowników umysłowych, równocześnie jednak przysyła tutaj bezrobotnych robotników fizycznych. Na sześćset głodomorów, żywiących się słynną magistracką zupką, jest tylko czterysta osób właściwej inteligencji a reszta to robotnicy co zresztą jest usprawiedliwione, bo i to ludzie potrzebujący chleba razowego powszedniego, jaki Magistrat do zupki dodaje. Jednocześnie zjawili się jednak niestety różnego rodzaju szumowiny i meły społeczne nie wyłączając prostytutki i różnych rzemieślników, złodziejek, zabawiających się robieniem awantur i kontrolą pustych zawyczaj kieszonki tutejszej klienteli. Nieraz zachodzi potrzeba wzywania policji, lecz jak zwykle poszukiwania winowajców nie odnoszą skutku. Co do higieny to tutaj nawet mowy być nie może. Brud tutaj skandaliczny. Posadzka nigdy nie myta, a stoły i ławki ciągnące się wzdłuż referatara przedstawiają obraz nędzy i rozpacz.

Wilno, o Wilno, w XX w. w twym sercu, nastąpił powrót do archaicznych czasów i zabytków w postaci łyżek drewnianych. To co w rodzaju więzienia, a łyżki czarne i brudne to przybytek bakcyli i ludzie niemi jeść muszą. Czyż nie stać już Magistrat Wileński na kupno blaszanych, więc cóż w takim razie po wszystkich urzędach Higieny i tp.

Magistrat Wileński posiada też swoich pupilów w osobach szczęśliwców, jadających obiady w Jądodajni Higienicznej przy ul. Wileńskiej—jadłodajnia to mimo, że utrzymywana jest przez jakieś towarzystwo filantropijne, pobiera jednak grosz z magistratu, którego tymczasem potrzeba dla prawdziwych nędzarzy. W skład personalu w kuchni dla inteligencji wchodzi kierowniczką i pięć pomocnic, równocześnie pracują tu bezinteresownie delegaci ze Związku Pracowników Handlowych i Biurowych. Związek też opracował memoriał do Prezydenta m. Wilna i do Ministra Pracy i Opieki Społecznej w Warszawie z prośbą o pomoc i o poprawę stosunków w tej kuchni; dla odseparowania kuchni tej od Kuchni ludowej i przeniesienia do innego gmachu. Związek ten zaznaczył, że gotów jest użyć tego ciężaru Magistratu, wziąć na swoją odpowiedzialność prowadzenie kuchni, naturalnie w innym gmachu i specjalnie dla inteligencji. Zaznaczono, że za te same 30 gr. potrafią podać obiad z dwóch dań, no i inne łyżki i naczyńia. Warto jeszcze zaznaczyć, że delegacja wysłana z ramienia tego związku w liczbie czterech osób z p. prezesem J. Winiarzem na czele do p. prez. Bańkowskiego o jakakolwiek pomoc w sprawie tejże instytucji, spotkać się miał z ironicznym niezmiernie dystyngowanym usmiechem w kąciach warg i ze słowami:

„Trzeba wszystko przecierpieć nawet na ewentualną śmierć z głodu niema rady”.

A faktem jest że już dwoje osób, korzystających z zupki magistrackiej umarło na tyfus brzuszny. Spodziewamy się, że władze administracyjne wejrzą w dzwone kwiatki działalności Magistratu.

Wieści z kraju.

Napad. Mickunys.

posterunek Policji w Mickunach został zaalarmowany przez chłopca, który oznajmił że na jegojca na trakcie płockim został dokonany napad. Policja sprawdziła, że napadnięty Józef Busz myślał duże bliźni na głowie symulował napad, celem przynależenia sobie 500 zł., które polecił mu pewien kupiec wileński do oddania w Świecianach. Busz oświadczył, że te pieniądze potrzebne mu są na wyjazd do Rosji. (n)

SPRAWY PRASOWE.

— Już nie będziemy czytali „Vilniaus” i „Sadara”. Komisarz Rządu na m. Wilno odebrał debet pocztowy następującym pismem wychodzącym w Kownie „Vilniaus” „Sadara” w języku litewskim oraz „Nasz kalendarz” w języku polskim, przesyłanych specjalnie dla celów agitacyjnych na teren Wileńszczyzny. (x)

SPRAWY POLITYCZNE.

— Odezwy komunistyczne. Zeszłej nocy zostały rozrzucone w rejonie 4 komisariatu odezwy komunistyczne nawołujące do wypuszczenia więźniów politycznych. Też samej nocy zostały zawieszane na drzewach przy ul. Portowej i w Cieleńniku transparenty komunistyczne z napisem żydowskim „Żądamy wypuszczenia więźniów politycznych”. (x)

ZE ZWIĄZK. I STOWARZ.

— Wśród kolejarzy. W kołach zorganizowanych kolejarzy, bez względu na ich przynależność związkową, przykre wrażenie wywarł fakt opublikowania w Nr. 17 „Kolejowca Polskiego” organu Polskiego Związku Kolejowców, nazwisk domniemyanych autorów korespondencji, zamieszczonej w innym piśmie kolejowym, a poddającej krytyce pewne zażądanie prezesa dyrekcji wileńskiej, inż. Staszewskiego.

Mimo gorące walki między różnymi ugrupowaniami kolejarzskimi fakt jawnej denuncjacji spotyka się poraz pierwszy.

Kolejarze oczekują obecnie, czy i jak członkowie wileńscy P. Z. K. zareagują na karygodne wystąpienie swego organu.

— Kursy prowizorskie dla pomocników w Wilnie. Oddział Wileńskiego Związku Zawodowego Farmaceutów Pracowników przystępują do organizowania kursów prowizorskich dla pomocników w Wilnie, komunikują zainteresowanym, iż Zarząd w sprawie powyższej udziela informacji chcącym się zapisać na kursa, we wtorki, czwartki i soboty od godz. 5 — 7 wieczorem, w lokalu Akad. Tow. Farmaceutycznego, ul. Bakszta 8 — 4.

Zapisy przyjmowane będą od 15 sierpnia b. r.

SPRAWY PRASOWE.

— Już nie będziemy czytali „Vilniaus” i „Sadara”. Komisarz Rządu na m. Wilno odebrał debet pocztowy następującym pismem wychodzącym w Kownie „Vilniaus” „Sadara” w języku litewskim oraz „Nasz kalendarz” w języku polskim, przesyłanych specjalnie dla celów agitacyjnych na teren Wileńszczyzny. (x)

przybyciu z Rudziszek ochotniczej straży ogniowej i jej energicznej pracy dało się pożar umiejscowić i reszta budynków jak dom mieszkalny stodoła i swiron znajdujące się o kilka metrów od płonącego budynku uratowano. Jak właściciel F. Urbanowicz oblicza ma straty na 2500 zł.

Agitacja komunistyczna na prowincji.

W rejonu miasteczka lna pow. Wilejskiego w nocy z dnia 17-go na 18-go b. m. przez nieznaną grupę agitatorów porozrzucone zostały odezwy komunistyczne.

Odezwy te były w języku polskim, rosyjskim i żydowskim, a drukowane przez Centralny Komitet Komunistyczny w Mińsku. (k)

Teatr i muzyka.

— Teatr Polski „Lutnia”. Dziś graną będzie w dalszym ciągu tryskająca humorem i werwą doskonała krótkowidła S. Guitry „Pokojówka szuka miejsca”. W rolach głównych wystąpią: H. Hochendigerówna, Z. Kusziłówna, St. Chrzanowska, L. Wołkowska, A. Suchcicka, J. Łubiakowski i inni. Reżyser L. Wołkowska, grający jedną z ról główniejszych, jest przedmiotem owacji ze strony publiczności.

W przygotowaniu ostatnia nowość: „Orzeł czy reszka”. — świetna komedia Verneuil.

— Koncert symfoniczny w ogrodzie po-Bernardyńskim. Dziś odbędzie się w ogrodzie po-Bernardyńskim Koncert Symfoniczny poświęcony utworom L. V. Beethovena. W programie: Symfonia K-dur Nr. 7 op. 92. Septett op. 20 i Uwertura „Leonora” Nr. 3 C-dur op. 72. Orkiestra prowadzi Bogumił Roszke. Początek o g. 8-ej w. Ceny biletów: wejście — 50 gr. miejsca rezerwowane — 1 zł., ulgowe 30 gr.

SPRAWY POLITYCZNE.

— Wyjazd do Warszawy J. E. ks. arcybiskupa Roppa. W dniu wczorajszym wyjechał do Warszawy J. E. ks. arcybiskup Ropp. Podczas swej bytności w Wilnie arcybiskup Ropp odprawił uroczyste nabożeństwo w augustiańskim kościele greko-katolickim. (k)

Z KASY CHORYCH.

— Wybory do Kasy Chorych. 3 października odbędą się wybory radnych Kasy Chorych m. Wilna. Wybranych będzie 40 z pośród ubezpieczonych i 20 z pośród pracodawców. Obecnie rada liczy 32—16 (48). Wybory odbywać się będą na mocy proporcji. Listy na kandydatów można składać do lokalu Kasy Chorych Dominikańska 15. Głosowanie pracodawców odbędzie się w pięciu biurach wyborczych a ubezpieczonych w 15 biurach. Listy wyborcze kontrolować można w głównym lokalu wyborczym, oraz we wszystkich oddziałach (ambulatoriach) Kasy Chorych. Rada Okręgowa Klasowych Związków Zawodowych omawia kwestję wystawienia jednej listy robotniczej wszystkich kierunków socjalistycznych. (n)

— Akcja wyborcza do Kasy Chorych rozpoczęta. W dniu 18 b. m. odbył się wiec metalowców. Po przemówieniu całego szeregu mówców na mównicę dostał się poseł Miotła, który zaczął nawoływać zebranych do głosowania za wejściem komunistów do Kasy Chorych. Przemówienie posła Miotły wywołało wśród metalowców niezadowolone, skutkiem czego powstał zamęt. Wiek rozwiązała policja. (x)

SPRAWY SANITARNE.

— Szczepienie ochronne przeciw ospie. W ostatnich 3-ch miesiącach w Wilnie dokonano 5680 szczepień ochronnych przeciw ospie. (k)

— Praca sanitariuszy dezynfekcyjni przy Magistracie Wilna za ubiegły kwartał odzyskali mieszkańców 119, przedmiotów (ubranie meble i t. p.) — 2839 klg., wyprali bieleńszczyzny 7622 klg. oraz przewieźli do szpitala zakazanego 66 chorych. (k)

— Z łazni miejskiej. W ubiegłym kwartale w łazni miejskiej wykapano i odwieszono 13872 osoby. (k)

— Pomoc dzieciom. Przez stację pomocy dzieciom, przy Magistracie miasta Wilna, w czasie ubiegłego kwartału zbadano stan zdrowotny u 1264 dzieci, odwieziono w domach przez higienistki miejskie 344 dzieci. (k)

WYCIECZKI.

— Wycieczka finlandczyków w Wilnie. W dniu wczorajszym do Wilna przyjechała wycieczka rolnicza finlandczyków. Są oni gośćmi i rezydentami Związku Kółek Rolniczych. (x)

SPRAWY ROBOTNICZE.

— Dalsza rata pożyczki dla bezrobotnych. Ministerstwo Robót Publicznych zawiadomiło Urząd Wojewódzki o wyasygnowaniu 60.000 zł. tytułem lipcowej raty pożyczki dla gm. m. Wilna na zatrudnienie bezrobotnych. (x)

J. PAK Mickiewicz 24

Wielki wybór ZEGARKÓW, złotych srebrnych wyrobów oraz platerów. — Ceny fabryczne — Przy sklepie PRACOWNIA ZEGARKÓW jubilerska i grawerska. KUPNO: złota, srebra i drogiego kamieni. 1011

P. Chowtin, ul. Mickiewicza Nr. 11.

Wielki wybór zegarków, złotych i srebrnych wyrobów oraz platerów. — Ceny fabryczne — Przy sklepie PRACOWNIA ZEGARKÓW, jubilerska i grawerska. Kupno: złota, srebra i drogiego kamieni. 1073

Kupujcie Kurjer Wileński

KRONIKA.

Dziś: Czesława W. Jutro: Wiktora M.

Wschód słońca—g. 3 m. 10 Zachód — g. 7 m. 40

SPRAWY AKADEMICKIE.

— Przyjazd do Wilna Studentów Amerykańskich. We środę dnia 24 b. m. przybyła do Wilna grupa studentów amerykańskich w liczbie około 15 osób, którą podejmować będzie Naczelny Komitet Akademicki. (x)

KOŚCIELNA.

— Wyjazd do Warszawy J. E. ks. arcybiskupa Roppa. W dniu wczorajszym wyjechał do Warszawy J. E. ks. arcybiskup Ropp. Podczas swej bytności w Wilnie arcybiskup Ropp odprawił uroczyste nabożeństwo w augustiańskim kościele greko-katolickim. (k)

— Poświęcenie cerkwi. W dniu 25 b. m. odbędzie się poświęcenie cerkwi na śnipszkach, która nie funkcjonowała od początku wojny europejskiej. (x)

Z KASY CHORYCH.

— Wybory do Kasy Chorych. 3 października odbędą się wybory radnych Kasy Chorych m. Wilna. Wybranych będzie 40 z pośród ubezpieczonych i 20 z pośród pracodawców. Obecnie rada liczy 32—16 (48). Wybory odbywać się będą na mocy proporcji. Listy na kandydatów można składać do lokalu Kasy Chorych Dominikańska 15. Głosowanie pracodawców odbędzie się w pięciu biurach wyborczych a ubezpieczonych w 15 biurach. Listy wyborcze kontrolować można w głównym lokalu wyborczym, oraz we wszystkich oddziałach (ambulatoriach) Kasy Chorych. Rada Okręgowa Klasowych Związków Zawodowych omawia kwestję wystawienia jednej listy robotniczej wszystkich kierunków socjalistycznych. (n)

— Akcja wyborcza do Kasy Chorych rozpoczęta. W dniu 18 b. m. odbył się wiec metalowców. Po przemówieniu całego szeregu mówców na mównicę dostał się poseł Miotła, który zaczął nawoływać zebranych do głosowania za wejściem komunistów do Kasy Chorych. Przemówienie posła Miotły wywołało wśród metalowców niezadowolone, skutkiem czego powstał zamęt. Wiek rozwiązała policja. (x)

SPRAWY SANITARNE.

— Szczepienie ochronne przeciw ospie. W ostatnich 3-ch miesiącach w Wilnie dokonano 5680 szczepień ochronnych przeciw ospie. (k)

— Praca sanitariuszy dezynfekcyjni przy Magistracie Wilna za ubiegły kwartał odzyskali mieszkańców 119, przedmiotów (ubranie meble i t. p.) — 2839 klg., wyprali bieleńszczyzny 7622 klg. oraz przewieźli do szpitala zakazanego 66 chorych. (k)

— Z łazni miejskiej. W ubiegłym kwartale w łazni miejskiej wykapano i odwieszono 13872 osoby. (k)

— Pomoc dzieciom. Przez stację pomocy dzieciom, przy Magistracie miasta Wilna, w czasie ubiegłego kwartału zbadano stan zdrowotny u 1264 dzieci, odwieziono w domach przez higienistki miejskie 344 dzieci. (k)

WYCIECZKI.

— Wycieczka finlandczyków w Wilnie. W dniu wczorajszym do Wilna przyjechała wycieczka rolnicza finlandczyków. Są oni gośćmi i rezydentami Związku Kółek Rolniczych. (x)

SPRAWY ROBOTNICZE.

— Dalsza rata pożyczki dla bezrobotnych. Ministerstwo Robót Publicznych zawiadomiło Urząd Wojewódzki o wyasygnowaniu 60.000 zł. tytułem lipcowej raty pożyczki dla gm. m. Wilna na zatrudnienie bezrobotnych. (x)

Zatarg w zakładach tkani- ny drzewnej. W dniu 17-go bm. wybuchł zatarg na tle ekonomicz- nem pomiędzy robotnikami, a właścicielami zakładu tkani- ny drzewnej w Wilnie przy ul. Szeptyckiego. (k)

Zatarg w tartaku p. Szej- niuka. W dniu wczorajszym powstał zatarg w tartaku p. Szejniuka na tle ekonomicznym. (k)

Zlikwidowanie strejku. W sobotę dnia 17-go b. m. został ostatecznie zlikwidowany strejk robotników zatrudnionych przy budowie szkoły w Postawach. Żądania podwyżkę robotnicy otrzymali. (k)

Bezrobocie w pow. Bra- sławskim. Dnia 19 b. m. powrócił z inspekcji pow. Braślawskiego Naczelnik Wydziału Pracy i Opieki Społecznej p. Jocz, który dokonał inspekcji sejmikowego schroniska dla dzieci w Opsie i badał sprawy opieki społecznej i bezrobocia w Braślawiu, Dru i gm. Miorskiej. Inspekcja wyjaśniła, iż bezrobocie przybrało znaczniejsze rozmiary wśród bezrolnych i małorolnych włościan pow. Braślawskiego, a sprawę komplikuje wyraźnie zapo- wiadający się nieurodzaj. Aby za- trudnić bezrobotnych wskazane jest prowadzenie na miejscu robót w szerszym zakresie, ułatwienie sezonowej emigracji do Łotwy oraz rekrutacja na roboty rolne do Francji. Sprawa rekrutacji była poruszana poprzednio, wskutek czego w najbliższym czasie, 29 b. m. zjedzie na miejsce do Braślawia Komisja Rekrutacyjna i dokona rekrutacji wśród bezrobotnych tamtejszego powiatu. (x)

RÓŻNE.

Sprostowanie. Do wiadomości zamieszczonej w sobotnim numerze naszego pisma o ślubie referenta prasowego Komisarjatu Rządu p. Bohdana Aleksandrowicza wkraść się błąd, mianowicie zamiast p. Marja Kukowiczówna mylnie wydrukowano p. Jadwiga Kukoszkówna.

Wymiana biletów zdawkowych banku polskiego z roku 1919 w odcinkach po 1, 2 i 5 złotych kończy się 31 sierpnia 1926 roku.

Posiadacze, którym nieopłaci się staranie o taką wymianę zechcą ofiarować je Komitetowi

restauracji wykupionych bydłków pokościelnych św. Agnieszki w Krakowie ul. Bożego ciała 26. W budynkach tych zostanie umiesz- ony zakład poprawczy dla zaniedbanej młodzieży.

„Kropla mleka“ przy Magi- stracie m. Wilna. W ostatnich 3-ch miesiącach „Kropla mleka“ przy magistracie m. Wilna okazała pomoc 352 dzieciom, którym za ten czas wydano 5185 litrów mleka o- raz 127 kg. cukru.

Czyja papierośnia? W wojskowej Komendzie Miasta jest do odebrania znaleziona papiero- śnica ze znakami szkoły oficerskiej. Właściciel niniejszej papiero- śnicy winien zgłosić się po odbiór do komendy miasta podk. 40.

Wścieklizna i jej skutki W drugim kwartale r. b. zastrzelono w całym Województwie Wileńskim 1268 psów przeważnie wściekłych. W tym samym czasie wściekle psy pokąsały 53 osoby i 2 szt. bydła rogatego. (x)

WOJSKOWA

W sprawie urlopów wypo- czynkowych dla oficerów le- karzy. Celem ułożenia kolejności urlopów wypożyczonych dla ofi- cerów garnizonu Wileńskiego i puł- ków oraz uregulowania zastępstwa na czas nieobecności urlopowany- ch — wszyscy lekarze oficerowie winni w najbliższych dniach złożyć karty służbowe do lekarza naczelnego z prośbą o urlop, wskazując pożądaną termin urlopu. (k)

Kto nie posiada broni bocz- nej, winien mieć zapisane o tem w legitymacji. Dowództwo Obsza- ru Warownego Wilno zarządziło, aby oddziały nie posiadające broni bocznej dla wszystkich szerego- wych wskazały im to na legityma- cjach.

Zarządzenie to nie tyczy się podoficerów zawodowych, którzy obowiązani są mieć broń boczna. (k)

Zebrań Związku podofi- cerów rezerwy. W niedzielę w sa- li klubu inteligencji pracującej (Św. Anny 2) odbyło się zebranie walne zw. podoficerów rezerwy z udziałem kilkuset osób. Wysłuchano sprawozdania delegata p. Zawadz- kiego, który jeździł do Warszawy w celu przedłożenia postulatów Związku Prezydentowi Rzeczypo-

spolitej, premierowi prof. Bartłowi i Marsz. Piłsudskiemu. Uchwalono domagać się utworzenia Komisji dla zbadania stanu materialnego podoficerów i oficerów rezerwy, pracujących w urzędach. Celem komisji byłoby współdziałanie z władzami w celu uniknięcia usuwania z posad jednostek, znajdujących się w trudnych warunkach mater- jalnych w szczególności ze względu na rodzinę.

W skład komisji wchodziłoby przedstawiciele związku oficerów, podoficerów i inwalidów wojen- nych. Narazie uchwalono utwo- rzyć komisję analogiczną, której kompetencje byłyby ograniczone do przyjmowania zażeń na tryb redukcji w poszczególnych urzęd- ach i do przekazywania odnoś- nych danych kompetentnym wład- dzom. Uchwalono również doma- gać się szybszego nadziału ziemi ochotnikom z pośród ludności miejskiej w myśl postulatów min. Staniewicza, uważając, że w ten sposób nastąpi odpyły bezrobot- nych z miasta.

Wysłano depesze holdownice do Marsz. Piłsudskiego i Prezy- denta Mościckiego oraz do pre- miera Bartła z podziękowaniem za życzliwe stanowisko wobec postu- latów Związku. Depesza wyraża nadzieję, że premier Bartel wypełni w stosunku do b. wojskowych to, czego nie zdołały wypełnić rządy poprzednie. Depeszę podpisali ja- ko prezydium zebrania p.p. Kan- giewicz, Ławryniewicz, Zawadzki, Gintowt, Westerski. (b)

Likwidacja warsztatów O. K. Wilno. W związku z likwida- cją uzbrojenia warsztatów O. K. III w Wilnie, a tem samem i skła- dnicy materiału uzbrojeniowego w filji 3 okręgu, skład. art. Wilno wszystkie sprawy związane z wy- mienioną bronią i częściami zapo- sowami do tejże będzie załatwiała składnica artyleryjska w Grodnie, dokąd też oddziały wojskowe w Wilnie, oddat winne się zgłaszać. Filja 3. P. S. A. w Wilnie be- dzie oddat załatwiała w stosunku do oddziałów wojskowych tylko obrót amunicji i smarów. (k)

Kto z pp. oficerów wład- a obcymi językami? Dowództwo Obszaru Warownego Wilno okół- nikiem swym do poszczególnych

oddziałów wojskowych zarządzi- ło aby te w najbliższym czasie poda- ły do komendy miasta imienny wykaz oficerów, władających obcymi językami za wyjątkiem języka niemieckiego i rosyjskiego. (k)

Przysposobienie wojsko- we. W celu jednostajności i lep- szego przystosowania odzieży osób należących do Organizacji Przy- sposobienia Wojskowego do cwi- czeń, wprowadzone zostało spec- jalne umundurowanie. Mundury są kroju wojskowego typu mundu- rów szeregowców W. P., a dla pod- komendantów i szarż wyższych — typu mundurów oficerskich. Nara- mienniki mają pośrodku wzdłuż pasek biało-amarantowy, na któ- rym zapomocą naszyta pasków poprzecznych kolorów zielonego i złotego, odróżniają się stopnie starszeństwa. Takte same odznaki są na czapkach. Szarż utworzono w następującym porządku: szere- gowy, instruktor, podkomendant oddziału, komendant i nadkomen- dant oddziału. Wreszcie są podko- mendanci i komendanci okręgowi przysposobienia wojskowego. (x)

Zabawa wojskowa. W dniu 25 b. m. o godz. 4 popoł. w ogro- dzie po-Bernardyńskim władze wojs- kowe urządzają wielką zabawę ogrodową, w której wezmą udział artyści teatrów wileńskich. Początek zabawy będzie poświę- cony specjalnie dla dzieci, którym władze wojskowe szykują moc nie- spodzianek. Całkowity dochód z tej zaba- wy będzie przeznaczony na remont kościoła garnizonowego oraz na oświatę w wojsku. (k)

Z POLICJI.

Skutki nadmiernego użycia alkoholu. W dniu 18 b. m. policja m. Wilna sporządziła 18 protoko- łów za zakłócenie spokoju publicz- nego z powodu nadmiernego użycia alkoholu, winni będą pociągnięci do odpowiedzialności i ukarani grzywną w wysokości od 12 do 100 zł. względnie administracyj- nym aresztem. (x)

17 protokołów za opilstwo w ciągu jednej niedzieli. Ogółem podczas ubiegłej niedzieli policja m. Wilna sporządziła 17 protoko- łów za opilstwo i zakłócenie spo- koju publicznego. (k)

WYPADKI I KRADZIEŻE.

w Wilnie.

Samobójstwa. W dniu 18 b. m. o g. 14-ej na szlaku kolejowym Wilno — Porubanek pod pociąg towarowy idący do Wilna w celu samobójczym rzuciła się Marja Girulska, lat 27, (Mostowa 21), która po przywiezieniu do szpitala kolejo-owego — zmarła. Przyczyna samobójstwa nie ustalona.

Piotr Nowaszyński, (Popławska 27), usiłował odebrać sobie życie przez wypicie spirytusu skarzonego w Ciele-tniku, Nowaszyńskiego pogotowie ratunkowe odwoziło do szpitala św. Jakoba w stanie ciężkim.

W dniu 18 bm. w nocy Piotr Su- gin, (Karłbadzka, zameldował, że żona jego Aniela, lat 40 w dniu 17 bm. nagle zachorowała i jest podejrzenie, iż w celu pozabawienia się życia przyjęła ona tru- dzie. Zawezwane pogotowie ratunkowe zastało już zimne zwłoki. Przyczyna śmierci narazie nie ustalona.

Pożar. W dniu 17 bm. przy ulicy Witoldowej 32, wybuchł pożar, który strawił dom mieszkalny, należący do Jana Bogdana. Zniszczeniu uległy rzeczy lokatorów, zamieszkałych tamże. Przyczyna i straty narazie nie ustalone. Wypadków z ludźmi nie było.

Zatrzymanie. W dniu 17 b. m. w nocy przez Ekspozyturę śledczą został zatrzymany Marys Frydman, przybyły na „gospinne występy“ z Warszawy. Jest to znany złodziej, kilkakrotnie Karany za kradzieże mieszkaniowe w Warszawie.

W dniu 18 b. m. zatrzymano Jew- siewia Fowiczowa, za nielegalne przekro- czenie granicy z Rosji do Polski i za- mieszkaniu pod przybranym nazwiskiem Isaja Radjonowa przy ulicy wąwozy w domu Kolby. (k)

Kradzieże. W dniu 17 bm. z mie- szkania Mojżesza Alperna, (Pivna 6), nieznani sprawcy dokonali kradzieży różnej garderoby, na ogólną sumę tysięcy złotych.

W organizacji „Mizrachi“ (Trocka 32), nieznani sprawcy skradli wałek od maszyny do pisania i inne rzeczy, ogól- nej wartości 300 złotych.

Sport.

Leгка atletyka.

Drugi dzień zawodów przyniósł wy- nik też naogół słaby, jedynie w skoku o tyczce Wieczorek osiągnął doskonały wynik 3,41 m. Zawodnik ten wykazuje ciągłą poprawę formy i nie jest rzeczą wykluczoną że rekord Polski 3,60 m. nie będzie dla niego nierzekraczalnym. Wyniki były następujące: Bieg 100 m. 1. Wieczorek (3 p. sap.) 12 sek. 2. Du- necki (20) 3. Bielkiewicz (13) Bieg 200 m. 1. Halicki (P.) 25, 3 sek. 2. Romiszew- ski (20) o pierś 3. Gawlicki (20) Bieg 400 m. 1. Duncki (2) 57, 2 sek. 2. Ży- romski (P.) 3. Borysowski (P.) Bieg 800 m. 1. Żyromski (P.) 2 m. 19, 2 sek. 2. Wróblewski (P.) 3. Sokoliński (20). Bieg 5000 m. 1. Zylewicz 19 m. 5 sek.

Przy zakupach prosimy naszych Szanownych Czytelników powoływać się na ogłoszenia w „Kurjerze Wileńskim“

Table with 10 columns listing agents for 'Kurjer Wileński' in various locations: Budstaw, Duniłowicze, Dzisna, Głębokie, Iwieniec, Kowel, Krasne nad Uszą, Landwarów, Lida, Mołodeczno, Nowe-Troki, Nowogródek, Oszmiana, Pińsk, Postawy, Stołpce, St. Świeciany, Wilejka powiat, Księgarnia Woj- skowego, Suwalska 46, Salomon Matecki, Biuro dzienników, ul. Suwalska.

Skorowidz firm handl.- przemysłowych w Wilnie.

- ELEKTRYCZNOŚĆ. Biuro elektro-techniczne D. Wajmana Trocka Nr. 17, tel. 781, b-1111
- GASTRONOMJA, CUKIERNICTWO. Cukiernia Alperowicza ul. Wielka 25, b-1113 Najlepsze wyroby cukiernicze
- „Bar Angielski“ Sniadania, obiady, kolacje, Niemiecka 21, b-1124
- Pierwszorządna „Łazar“ ul. Ad. Mickiewicza 4 restauracja tel. 871, a-1105
- JUBILERSTWO i GRAWERSTWO. Zakład jubilersko-grawerski — stemple, pieczęcie gumowe i metalowe T. Filipskiego Zamkowa 6 a-1168
- M. Żabiński Fabryka stempli gumowych, Niemiecka 6, a-1104
- KRAWIECTWO. Pracownia damskich i męskich kurtek skórzanych. Dogodne warunki. Szwedski ul. Niemiecka 24-8 a-1109
- MEBLARSTWO. Na dogodnych wa- S. Ancelewicz Niemiecka 15 runkach MEBLE (w podwórzu) a-1127
- OPTYKA. „Optyk-Rubin“ Najstarsza firma w kraju założ. w 1840 roku. ul. Dominikańska 17. a-1107
- RÓŻNE. Chiromantka-Wrózka wnuczka Lenormana, Młynowa 21-8, a-1125
- SPOŻYWCZOŚĆ. Sniętana T-wo Zdrowie Rudnicka 25 i mleko tel. 3-78 a-1129
- Zakład kefiru leczniczego Sigaliny z Kaukazu- Trocka 10. Filja w Cieletniku b-1112
- WINA i WÓDKI. Tanie źródło zakupu towarów H. Lewin ul. Wielka 31 a-1206
- ZEGARMISTRZOSTWO. Zegarmistrz S. Kac ul. Tatarska 2, róg Ad. Mickiewicza. a-1103
- Zegar- Witołd Jurewicz Mickiewicza 4 a-1128
- N. Rejthord Kolczyki od 1 zł. największy wybór, ul. Niemiecka 4. b-1110
- Zegarmistrz B. Swirski Uniwersytecka № 1. a-1131

Kino kameralne Wspaniałe arcydzieło sezonu! Polonja Mickiewicza 22

WAŻNE dla CHORYCH!! Ratujcie zdrowie!! GRUZYLICA PŁUC jest nieubłagana, corocznie kości tysiące ludzi. Nie robi różnicy dla narodowości, stanów, wieku i płci, i prawie 1/2 wszystkich jeżeli nie pada na suchoty. H. NIEMOJEWSKI „LECZENIE PŁUC“ (Przybytek do terapii gruzylicy). Cena 1 zł. Główna sprzedaż: J. Niemojewski WILNO Jasna 18 m. 4 (Zwierzyn). Broszury drukowane w język: polskim, rosyjskim, żydowskim, i francuskim. (Punkt ciężkości tej broszury leży na wskazaniu sposobów unikania gruzylicy przy cierpieniach płucnych względnie na zwalczaniu już wykrytej tej plagi ludz-kości). P. S. Zamiejscowych przy korespondencji upraszamy o dołączanie do listów portorji. Księgarnie, zwłaszcza kresowe, zechcą taskawie kierować swe zamówienia pod adresem: WILNO, Królewska 1, Księgarnia Stowarz. Naucz. Polskiego (telefon 314). Konto P. K. O. 80.180. 1090

Artystyczny Zakład portretów L. Mizerec Wilno, Św.-Jańska 6, przyjmuje zamówień, od 5 zł. Wykonanie pierwszorządne. Tamże potrzebni agenci dla przyjęcia zamówień na powiększenie portretów w miastach i na pro- wincji. Zarobek 500-600 zł. miesięcznie. 1096

Przedstawicielstwo: 561 RUDNICKA 25, telefon 3-78 Najlepsza przeróbka wszelkich starych KAPELUSZY na zupełnie nowe w pracowni ŁAMA, Wielka 37. Firma egzystuje od 1818 r. 1056

Dusze w płomieniach w rol. główn. Niezwykłe piękny i cie- kawy obraz, wykonany na tle Rzymu, Treść pełna awanturniczych przygód, ale i poezji. Sceny uliczne i dziewcząt ulicznych, port, sceny miłosne.

Stare na nowe czyszczenie i KAPELUSZY przerabianie filcowych i słomkowych damskich i męskich J. Łam, Wielka 52-54 obok kościoła św. Kazimierza (wejście z bramy). 1036

Podstawą życia człowieka jest HYGIENA i dobra odżywianie się, a takowe Szanowna Publiczność zawsze znajdzie w Jadłodajni i Kawiarni przy ul. Tatarskiej 24 Sala, gabinety i kuchnia urządzone w nowoczesnym stylu amerykańskim i pod kierunkiem wybitnych sił fachowych. Ceny minimalne, dostępne dla wszyst- kich. 1041 Z poważaniem I. Gołowacz

Panie, dbałe Matki chcące wa- żnie dzieci zdrowo wychować od niemowlęcia aż do wieku dojrzałego — karmicie je Sanatorem. Jeżeli na miej- scu nie otrzymacie, pisz- cie do Sanator, Byd- gosz 10, a otrzymacie próbę i opis darmo. 1092

Popierajcie Ligę Żeglugi Morskiej i Rzecznej!

J. Bursztejn, Wilno, ul. Wileńska 7. Wylączna sprzedaż wszechświatowo znanych rowerów „Dürkopp - Diana“ Długoterminowa gwarancja za trwałość. Dürkopp — najstarsza firma, Dürkopp — najtrwalszy rower, Dürkopp — najlepszy w biegu, Dürkopp — najlepszy w budowaniu Dürkopp — posiada wszystkie części z S. H. Stali. Wielki wybór maszyn do szycia, instrumen- tów muzycznych, gramofonów, płyt i wszel- kich części zapasowych. Przy magazynie specjalna pracownia mecha- niczna. — Wszelkie zamówienia z prowincji uskuteczniamy pocztą.

Czy zapisałeś się na członka L. O. P. P.?

T-WO WYDAWNICZE „POGON“ Sp. z o. o. DRUKARNIA „PAX“ Ul. Św. IGNACEGO 5. WILNO. Telefon Nr 8-93 Wykonuje wszelkie roboty drukarskie i introligatorskie szybko i dokładnie. CZASOPISMA, KSIĘGI RACHUNKOWE, KSIĄŻKI I BROSZURY, TABELLE, BILETY, PLAKATY, DUKI KOLOROWE I ILUSTRACYJNE CENY NISKIE. WYKONANIE DOKŁADNE I SUMIENNE.

AUTO Okazyjnie posiadamy do sprzedaży parę domów bardzo tanio z ogromną przyszłością i zarobkiem. Dom Handl.-Komis. „Zachęta“ Gdańska 6, tel. 9-05 1134

Dr. Sz. Berensztejn Choroby skórne, wene- ryczne i moczopłciowe Przyjm. 9-1 pp. i 4-9 w. Mickiewicza 28-5 w. z. p. 1037

LASY i materiały leśne naj- szybciej sprzedaje Dom Handl.-Komis. „Zachęta“ Gdańska 6, tel. 9-05 1135

3.000 dolarów i in- ne sumy lo- kujemy na l-ej hipotece domów i majątków. Dom Handl.-Komis. „Zachęta“ Gdańska 6, tel. 9-05 1136

Dzierżaw majątków poszukujemy. Reflektanci bardzo powa- żni. Dom H.-Komis. „Zachęta“ Gdańska 6, tel. 9-05. 1137

Co robi prawdziwy przyjaciel naszego pisma? — Opłaca regularnie prenumeratę. — Ogłasza się tylko u nas. — Jeżeli mieszka na prowincji — pisuje korespondencje. — Jeżeli w Wilnie — odwiedza re- dakcję, gdy chce, abyśmy poru- szali w piśmie zajmujący go temat. — Gdy widzi braki — przyjaźnie i lo- jalnie ostrzega. — Gdy ma ciekawą i ważną infor- mację, telefonuje pod numer 99. — Zjednywa czytelników. — Nie pominiemy milczeniem tego na- szego wezwania.